

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ
ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਨੰਦ ਸਿੰਘ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।
ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ,- ਜਵਾਬਦਾਤਾ।
10 ਅਕਤੂਬਰ, 1961

1959 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1343

ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਓਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ (1953 ਦਾ III) - ਧਾਰਾ 3- ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ- ਕੀ

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

767

ਉਸ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਗਠਨ- ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੰਪੇਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ- ਕੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ- ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)- ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 27- ਵਧੀਕ ਸਬੂਤ- ਦਾ ਦਾਖਲਾ- ਜਦੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ- ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ- ਕੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਓਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ- ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ, 1953 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਹੱਕ ਕਾਬਜ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਪਤੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿਧਵਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਮਿਰਤਕ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 27 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਚ) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਸਮੀਕਰਨ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ XLI ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਲੋੜੀਂਦਾ" ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ

ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਖੋਜ ਹੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ- ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਅਪੀਲਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਰਡਰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

768

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬਰਨਾਲਾ, ਮਿਤੀ 28 ਜੁਲਾਈ, 1959, ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਹਨ ਚੰਦ ਕਾਲੜਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਮਿਤੀ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1958 ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੀ।

ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਦੂਆ, ਜੇ. - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਸਆਦਤਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 52 ਵਿੱਥੇ 1 ਬਿਸਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਲੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਨੇ ਦੱਖਿਲ ਕਾਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ 1953, (1953 ਦਾ ਪ੍ਰੋਜ਼ੀਡੈਂਟਸ ਐਕਟ ਨੰ. 3) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਣ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਦੀ ਮੌਤ ਜੂਨ, 1956 ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਦੀ ਸਵੈ-ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਲੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਜੱਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

769

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1958 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ:-

- (1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਮਾਲੀ ਦੀ ਧੀ ਹੈ;
- (2) ਕੀ ਸਵਾਲ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜੱਦੀ ਹੈ?

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਪਸੂ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤੀ ਫਕੀਰੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਉਂਟ ਰਾਜੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਪਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਲ 1952-53 ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਐਂਟਰੀ, ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਦਰੁਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਗਲਤ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਦਾ

ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 2006 ਬੀਕੇ. ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 36 ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ, 2006 ਦੇ ਬਿਸਵੇਦਰੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 23 ਦੀ ਪੈਪਸੂ ਦੀ ਧਾਰਾ 9, ਅਤੇ 2006 ਬੀਕੇ. ਦੇ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਨੰ. IV, ਨੂੰ ਪਿਰਥੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੂ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਪੰਜਾਬ 79

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਪੈਪਸੂ 161

770

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਵਿਵਾਦ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ 1952-53 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੇਅਸਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਪੈਪਸੂ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਇਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ, 1953, ਜੋ ਕਿ 29 ਅਗਸਤ, 1953 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਨੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਚਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਵਜੋਂ ਜੱਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹਿਸ ਇਹ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦਖਿਲ ਕਾਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ।

(1) 61 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 313.

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

771

ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਦਲੀਲ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਮਾਲ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਵਜ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਜਰਨਾਸਾਬ ਅਤੇ ਸ਼ਜਰਕਿਸ਼ਤਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੜੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਲ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨਗੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਫੜ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੂਰੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਫੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸਬੂਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 27 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਜ਼ੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਖੋਜ ਹੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਲਈ; ਅਜੇ ਵੀ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੱਭਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਰਡਰ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ- ਕਿ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਖਿਲਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ (1953 ਦਾ 3) ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

774

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਇਹ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"3. ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ (ਸੰਬੰਧੀ ਹਿੱਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ) ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ

ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਿੱਤਾਕਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ;

(ਬੀ) ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਬਕਾਏ ਸਮੇਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ) ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਸੀ) ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ;

(ਡੀ) ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਐਮਐਸਟੀ. ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਚਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

775

ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਿ੍ਰਤਕ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰ) ਐਕਟ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਿ੍ਰਤਕ ਧਾਰਕ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿ੍ਰਤਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮਿ੍ਰਤਕ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਮਾਂਦਰੂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ।"

"ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹੇਠਾਂ ਫਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: -

"ਗੰਗੋ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।"

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ, ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਆਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਡਿਕਟਮ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। [1953 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 307 (ਪੀ)], ਜਿਸ ਵਿਚ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਨੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(1) 1959 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 313

776

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦੇ ਕਰਮੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਪੈਪਰਸ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿੱਧਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ਼ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ (1953 ਦਾ ਨੰਬਰ VIII) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਬਨਾਮ ਸੰਪਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (1956 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 217) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸਦੇ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਲਾਜ਼ (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

777

ਧਾਰਾ 6, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਨਿਵਾਸ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਮੈਂ 10 ਫਰਵਰੀ 1961 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਐਮਐਸਟੀ. ਕਰਮੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤੂਤੀ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੁੱਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਾਇਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅਰ ਡਿਸਾਇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੁੜ ਉਸੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਮਐਸਟੀ. ਸ਼ਾਮ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1952 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 85-ਪੀ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਮੋ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਪੈਪਸੂ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨੈਂਟਸ (ਵੈਸਟਿੰਗ ਆਫ ਪ੍ਰੋਪ੍ਰਾਈਟਰੀ ਰਾਈਟਸ) ਐਕਟ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਆਰ.ਐਸ.

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ -

ਉਰਮਿਲਾ ਰਾਣੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।